

آیا شیوه‌گزینش دانشجو از منظر عدالت توزیعی قابل قبول است؟

عدالت آموزشی با تقویت مدارس دولتی

و غیردولتی و خاص آن چنان عمیق است که می‌تواند در نتایج امتحانات نهایی بسیار تأثیرگذار باشد.

حتی با افزایش میزان تأثیر امتحانات نهایی در کنکور هم تغییر محسوسی نداشته، چراکه فاصله بین مدارس دولتی

حال حاضر شاهدیم که همچنان پولدارها شانس بیشتری برای ورود به دانشگاه‌های برتر و تحصیلات عالی دارند! این مسأله

در حالی که بنا بود تحصیلات، راهکاری برای ارتقای طبقات ضعیف درآمدی و کم‌کردن فاصله طبقاتی باشد، اما در

یابودن‌شان درحقیقت این پولداربودن آنها پشت کیفیت آموزشی‌شان نشسته است. برای کاهش این شکاف، بهترین کار این است که کیفیت، گسترش و پوشش مدارس دولتی را بالا ببریم.»

توجه مضاعف به شایستگی‌های دانش‌آموزان

به هر حال وجود آسیب‌ها و مشکلاتی همچون ترویج مدرک‌گرایی در جامعه، عدم تناسب نیازهای شغلی کشور با الگوهای پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها، افزایش میزان بیکاری و فقدان فرصت شغلی برای فارغ‌التحصیلان، نبود ارتباط بین حوزه آموزش و بازار کار در کشور، از جمله مسائلی است که نحوه سنجش و پذیرش دانشجویان را با چالش‌های مختلفی روبه‌رو می‌کند. شاید لازم باشد به توانمندی‌ها و استعدادهای دانش‌آموزان برای پذیرش بهتر در دانشگاه‌ها بیشتر تمرکز و توجه کرد تا کمی از گره این آزمون سرنوشت‌ساز باز شود.

امتحانات نهایی و سوابق دانش‌آموزان و تأثیر آن در کنکور از یک سو و شیوه سنجش دانشجویان و تمرکز بر نتیجه آن از سوی دیگر، آزمون سراسری، نحوه شایسته‌گزینی، عدالت آموزشی و شناسایی دقیق استعدادها را زیر سؤال می‌برد. البته زراعت‌کیش معتقد است که اگر در حال حاضر عدالت آموزشی در آموزش عالی برقرار نیست، نمی‌توانیم تقصیر را به گردن کنکور یا همین مصوبه کنکوری بیندازیم، چرا که در هر صورت اقشار محروم سهم‌شان کمتر است. او با اشاره به راه‌حل این موضوع می‌افزاید: «صرفاً کنکور و روش سنجش و پذیرش نیست، بلکه ابزاری برای سنجش بهترین‌هاست. ما می‌خواهیم بهترین‌ها را از منظر آموزشی، پذیرش و انتخاب کنیم نه از نظر پولدار بودن»

یوسف زراعت‌کیش، پژوهشگر آموزش عالی در گفت‌وگو با جام‌جم بر این باور است که در هر شرایطی حتی اگر دانشگاه‌های مابه‌صورت کلی باز باشند و همه داوطلبان بتوانند وارد دانشگاه شوند، باز هم شرایط اقتصادی خانواده و داوطلبان باعث می‌شود که سهم اقشار ضعیف از دانشگاه کم شود. وی می‌افزاید: شما هر روش سنجش و پذیرشی را که اعمال کنید در واقع خانواده‌هایی که مرفه‌تر هستند و شرایط اقتصادی بهتری دارند، برخوردار می‌شوند از آموزش عالی بیشتر خواهد شد.»

سنجش توان علمی یا مالی؟

به نظر می‌رسد حالا دیگر کنکور تنها به سنجش توان علمی محدود نمی‌شود؛ بلکه به یک پدیده اجتماعی با تأثیرات عمیق در خانواده‌ها و فرهنگ جامعه تبدیل شده است. البته یوسف زراعت‌کیش نظر دیگری دارد و

با وجود این اما تغییرات برای رسیدن به یک مدل مبتنی بر عدالت بیشتر همچنان ادامه دارد. این در حالی است که بی‌تردید بهترین نسخه برای برقراری عدالت آموزشی و افزایش سهم دهک‌های پایین اقتصادی از دانشگاه‌های برتر، تقویت مدارس دولتی است. همین چند روز پیش بود که فرشاد ابراهیم‌پور، عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس گفت: در جلسه اخیر کمیسیون آموزش مجلس، وزیر آموزش و پرورش با پیشنهاد کمیسیون مبنی بر دو بار فرصت ترمیم معدل در سال برای داوطلبان آزمون سراسری موافقت کرد. سوی دیگر ماجرای این مصوبه جنجالی، نحوه سنجش و پذیرش دانشجو است. حالا سؤال اینجاست که این نوع روش پذیرش دانشجو، با عدالت آموزشی سازگار است؟ یا هر دانشجویی فارغ از استعدادها و شایستگی‌هایش و تنها براساس ثروت و سطح خانوادگی‌اش وارد دانشگاه‌های برتر کشور می‌شود؟ شاید در حال حاضر رقابت برای ورود به دانشگاه‌ها کمی از عدالت فاصله گرفته باشد، به گونه‌ای که بسیاری از دانش‌آموزان حتی بحث ترمیم معدل را فرصتی مغتنم برای خود می‌دانند تا یک گام به جلو برای کسب یک صندلی در دانشگاه مدنظرشان برداشته باشند.

سهم بیشتر مرفهین از

آموزش عالی

فرآیند پذیرش در دانشگاه‌ها برای داوطلبان یکی از مراحل حیاتی تحصیلی است که در مسیر دستیابی به اهداف تحصیلی آنها قرار دارد اما این فرآیند هم‌اکنون به کلاس‌های درسی ختم می‌شود که همه معلمان و دانش‌آموزان مشغول طراحی تست و تمرین سرعت در پاسخگویی به تست‌های کنکور هستند تا از قافله پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها بازمانند. در این بین، دانش‌آموزانی که از سطح خانوادگی بالاتری برخوردارند گویا در این قافله هم سردمدارند. البته دکتر

می‌گوید: «طبق بررسی‌ها و تحقیقات انجام‌شده، چه در زمانی که فقط کنکور بود و چه در حال حاضر که ترکیبی از کنکور و سوابق تحصیلی برای سنجش و پذیرش استفاده می‌شود، در هر دو صورت سهم خانواده‌ها و داوطلبین دهک‌های بالای جامعه از دانشگاه بیشتر است.» با این حال، این پژوهشگر معتقد است که ما از هر روشی استفاده کنیم و حتی اگر هیچ مانع و سنجشی هم برای پذیرش نداشته باشیم، باز هم اقشار مرفه جامعه به آموزش عالی دسترسی بیشتری دارند.

بالا بردن کیفیت و پوشش مدارس دولتی

مصوبه کنکوری و چالش‌های

